

Praktijkvoorbeeld van een leerkracht

Komend schooljaar krijg ik 6 kinderen in de klas die extra ondersteuning nodig hebben.

Oh jee! En het is al een vrij grote klas met een paar 'aanwezige' kinderen. Eén kind heeft ADHD, 3 kinderen hebben dyslexie en er is een kind met autisme bij. Van de andere leerkracht heb ik de verhalen van afgelopen jaar gehoord en dat viel niet mee.

Omdat ook het sociale aspect extra aandacht vroeg binnen deze klas, zijn ze vorig schooljaar gestart met de Kanjertraining. Ik hoorde dat de kinderen onderling wat beter met elkaar omgaan, dus dat is een pré. Dat wordt een pittig jaar, vermoed ik. Pffff, en het is al druk genoeg met alle rompslomp eromheen.

Nou ja vooruit, ik ga ervoor, we maken er wat van met zijn allen.

Ik doe in ieder geval mijn uiterste best.

Ik heb er zin en vertrouwen in...

Als ik naar de hele klas kijk, merk ik dat de meeste aandacht gaat naar de kinderen die dominant aanwezig zijn en dat de rustige kinderen eigenlijk onvoldoende tot hun recht komen. Het gaat zo goed en kwaad als het kan, maar de lesstof zit er in ieder geval in.

En als ik dan tot stilstand kom in de vakantie vraag ik me wel eens af: vind ik dit nog leuk?

Waar is mijn passie en bezieling gebleven? Ik heb het gevoel dat ik vooral alle ballen in de lucht probeer te houden.

Gelukkig zijn de goede momenten ook nog aanwezig en dat houdt me op de been. Er zijn echt dagen dat ik voldaan naar huis ga en het gevoel heb dat we een goede dag gehad hebben met elkaar. Maar als ik het geheel een cijfer mag geven wordt het een middelmatige 7, terwijl ik liever een 9 of een 10 had gevoeld. Toch?

Herken je dit?

In dit voorbeeld voel je de onrust van de leerkracht, er is spanning te voelen bij alles wat er gebeuren moet. Daarnaast komt de leerkracht in een duaal gevoel terecht. Enerzijds wil en moet de leerkracht het lesprogramma volgen, anderzijds voelt en ziet hij dat het anders moet, omdat een aantal kinderen daarom 'vraagt' in de vorm van extra ondersteuning.

Het hele kind in beeld

Als ik vraag waar de nadruk op ligt binnen het primair onderwijs, dan is het merendeel van de leerkrachten het erover eens dat het stimuleren van de cognitieve ontwikkeling het belangrijkste onderdeel is. Het kind komt toch naar school om zoveel mogelijk te leren? En dat leren houdt in dat stimuleren van het weten, van kennis vergaren de grootste rol vervult.

Soms zou je als leerkracht of school wel anders willen, maar je wordt beoordeeld naar de resultaten van de gestelde eisen vanuit de onderwijsinspectie. En dat maakt dat het merendeel van de scholen en de leerkrachten deze algemene norm volgen.

De vraag is: in hoeverre komt deze benaderingswijze tegemoet aan de eigenheid van ieder kind afzonderlijk en de diversiteit van de klas?

En de vraag is in hoeverre jij, als leerkracht, ieder kind afzonderlijk kunt doorgronden en gericht kunt begeleiden in zijn persoonlijke ontwikkeling.

Een andere vraag is: hoe houd je het leuk voor jezelf?



Herkende je het praktijkvoorbeeld op pagina 8? De situatie is voor veel leerkrachten herkenbaar en lijkt onoverkomelijk. Hoe kun je hier nu anders mee omgaan? Het antwoord is: door het hele kind in beeld te krijgen en het kind op een totale wijze te benaderen.

Het stimuleren van de *cognitieve ontwikkeling* binnen het primair onderwijs neemt zo'n dominante plaats in dat de andere gebieden zoals *de motoriek, de zintuigen, de communicatie en het persoonlijke en sociale aspect* onvoldoende gevoed worden. Al deze gebieden zijn echter onlosmakelijk met elkaar verbonden en hebben allemaal evenveel aandacht nodig. Sterker nog, ze zijn van invloed op het leer-
vermogen van het kind.

Dat wil niet zeggen dat er binnen het onderwijs helemaal geen aandacht is voor deze gebieden. Het punt is dat vakken zoals sociale vaardigheid, gym, muziek en dergelijke apart worden gegeven en onvoldoende geïntegreerd worden in de rest van het onderwijs.

Als aspecten van deze afzonderlijke vakken tussendoor aandacht krijgen, is er al sprake van een totale of holistische benaderingswijze en zul je merken dat er meer rust en harmonie zal ontstaan in het kind, in jezelf en in de groep als geheel.

Het is dus belangrijk dat je de leerlingen weer op een totale wijze leert zien en benaderen. Dat betekent dat je niet alleen aandacht hebt voor de cognitie, de stempel die het kind gekregen heeft of andere beoordelingen, maar vooral ziet en voelt dat het kind meer is dan dat. En dat je leert doorgronden waar de oorsprong van het gedrag of van de vraag ligt. 'Logisch' zul je misschien denken, maar hoe doe je dat dan?

In de volgende voorbeelden ga je ontdekken wat een verstoring in de onlosmakelijke verbinding van al deze aspecten teweegbrengt bij jezelf en bij het kind. En welke vragen jij jezelf kunt stellen om het hele kind weer in beeld te krijgen.

1.1 Verstoring in het algehele functioneren van het kind

RONALD heeft voortdurend de behoefte om te praten, hij maakt vaak grapjes en ziet dat de klas erom lacht. Hij zoekt de grenzen op bij jou als leerkracht, geeft dikwijls een grote mond en merkt dat de klas dit grappig vindt. Luisteren kan hij moeilijk en instructies voor de lesstof moeten meerdere malen herhaald worden. Ronald reageert op alle prikkels om hem heen en geeft hierop direct een verbale reactie. Hij lijkt de clown van de klas en de meeste kinderen vinden hem erg grappig en willen bevriend met hem zijn of zijn onder de indruk van zijn uitdagende gedrag.

Wat roept RONALD bij jou, als leerkracht, op?

Hoe ben jij geneigd om in de klas met je volle lesprogramma te reageren? Omdat dit kind zo verbaal ingesteld is en zich sociaal richt tot de gehele klas, ben je waarschijnlijk geneigd om dit kind verbaal instructies te geven hoe hij zich dient te gedragen. Dit klinkt wat cru, maar als je eerlijk kijkt naar de groepssituatie, hoe reageer je dan? Waarschijnlijk wijs je hem op zijn gedrag: dat hij moet luisteren, dat hij zich nu moet concentreren op zijn werk, dat hij zich niet met anderen dient te bemoeien en dat hij nu aan zijn werk moet gaan. 'Gewoon even doen nu!' Het is begrijpelijk dat dit de eerste reactie kan zijn op het gedrag van deze leerling.

Maar als je vanuit de *onlosmakelijke verbinding*, dus vanuit totaliteit naar dit kind kijkt, zul je je direct afvragen: Waarom is Ronald zo verbaal ingesteld? Wat is de reden dat hij de clown uithangt? Zit Ronald wel goed in zijn vel, voelt hij zich veilig? Hoeveel spanning zit er in zijn lichaam? Hoe zit en beweegt dit kind? Op welke en op hoeveel prikkels reageert dit kind en kan hij de informatie wel goed verwerken? Hoe vitaal is dit kind? Kortom: Wat heeft Ronald nodig om in balans te zijn?

MARGOT is hoogbegaafd en welbespraakt, beredeneert alle oefeningen en probeert alles te doorgronden. Alles wat zij aanpakt gaat moeiteloos. Margot is sociaal, ziet het als een ander hulp nodig heeft en biedt haar hulp aan in de klas. Je merkt dat zij alles wel leuk vindt en zonder tegenzin meedoet, maar haar voorkeur ligt bij hoofdzaken. Het gaat voor de wind met dit kind.

In gezamenlijke lichamelijke oefeningen raakt Margot liever de ander aan dan dat zij zelf aangeraakt wordt.

Margot vindt het lastig om in te schatten hoe ze een ander aan moet raken.

Dat gaat vaak onbedoeld hardhandig. Als iemand aangeeft dat het te hard is, past zij het moeiteloos aan.

Maar meestal wordt de hardhandigheid als geintje opgevat en ontaarden de oefeningen in stoeipartijen die moeilijk te remmen zijn. Regelmatig geeft Margot aan wat hoofdpijn te hebben.

Wat roept MARGOT bij jou, als leerkracht, op?

Een kind zonder 'problemen'. Een voorbeeld voor de klas. Margot scoort hoog op alle schoolonderdelen. Niets op aan te merken.

Gekeken vanuit de *onlosmakelijke verbinding* zal je erachter komen dat Margot het merendeel van de dag met haar hoofd bezig is. Zij wil alles beredeneren en verkiest dit boven zintuiglijke ervaringen. Haar intelligentie vraagt om voeding. Sociaal gezien is Margot ook een voorbeeld.

Het is interessant om te onderzoeken hoe haar zintuigen werken en hoe de zintuiglijke informatieverwerking is, mogelijk voltrekt zich dit minder voor de hand liggend. Margot heeft er weinig aandacht voor, omdat zij gedurende de dag vooral met kijken en luisteren bezig is.

Margot zegt regelmatig last te hebben van hoofdpijn. Als je haar motoriek beter observeert zie je dat zij in de basis met een te hoge spierspanning zit, loopt en beweegt. Margot vindt het lastig zich te ontspannen. Kan zij goed slapen na een dag school? Is zij wel in balans? Wat heeft Margot nodig om in balans te zijn?